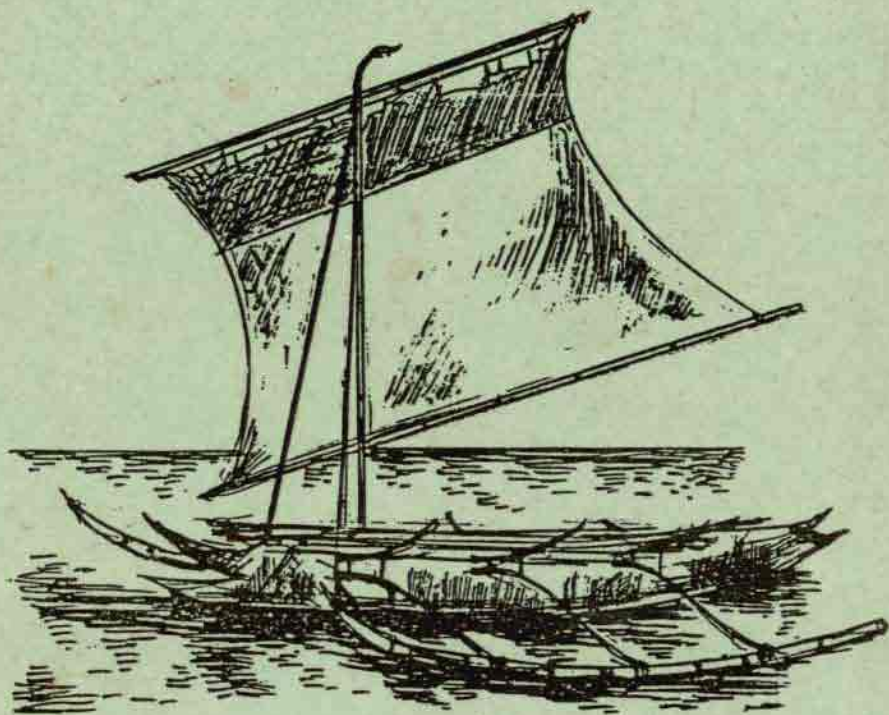

KUYYÀ MAKA TOHONGAN

Maka Kasehèan Salsila

Samal of Sulu
(Siasi)

KUYYÀ MAKA TOHONGAN

Maka Kasehèan Salsila

SUMMER INSTITUTE OF LINGUISTICS-Philippines, Inc.
TRANSLATORS 1988 PUBLISHERS

Published in cooperation with
Bureau of Elementary Education
and
Institute of National Language
of the
Department of Education, Culture and Sports
Manila, Philippines

Additional copies of
this publication
may be obtained from:

Box 2270
Manila

Reprint

Easy Reader
Southern Sama

60.6-1188-2C 54.30P-886043N

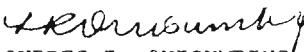
ISBN 971-18-015-1
Printed in the Philippines
SIL Press

PAUNANG SALITA

Bahagi ng ating yaman ang pagkakaroon ng iba't ibang wika at kultura sa ating bansa. Iba't ibang wika ang sinasalita ng iba't ibang pangkat na naninirahan sa ating kapuluan. Ikinararangal nating pangalagaan ang mayamang pamanang pangkalinangan ng mga pangkat na ito upang palaganapin ang pagkakaisa at ang pagmamalaki sa pambansang pagkakakilanlan.

Ang aklat na ito na nasusulat sa isa sa mga katutubong wika sa Pilipinas ay naglalayong paunlarin ang kasanayan sa pagbasa at pagkaunawa, dagdagan ang kaalaman, patindihin ang pagmamalaki sa unang wika, at ihanda ang estudyante sa pagtanggap sa pambansang wika. Sa ganitong lapit, mawiwiling magbasa ang isang batang bago pa lamang natututong magbasa, at nagkakaroon siya ng tiwala sa sarili. Dahil dito'y nasisiyahan siyang magpatuloy ng pag-aaral upang maging bahagi ng pagpapaunlad ng bansa.

Ikinararangal ng Kagawaran ng Edukasyon, Kultura at Isports na ipakilala ang aklat na ito bilang pinakahuli sa isang serye ng mga aklat na naglalayong palaganapin ang pagkatutong bumasa at sumulat. Sa pamamagitan ng pagpapalakas sa mga pangkat linggwistiko, pinalalakas din natin ang bansa.

LOURDES R. QUISUMBING
Kalihim

Kagawaran ng Edukasyon, Kultura at Isports

PREFACE

These stories were written to provide additional reading materials in Samal for stimulating interest and facility in reading.

The letters in the Samal alphabet are as follows: a, b, d, e, é, g, h, i, j, k, l, m, n, ng, o, p, s, t, u, w, y, ˀ(glottal stop). The e is pronounced as the 'e' in the English word 'egg', the é as the 'e' in the Ilocano word 'atep', and the o as the Spanish 'o'. All the other letters are pronounced as their National language equivalents.

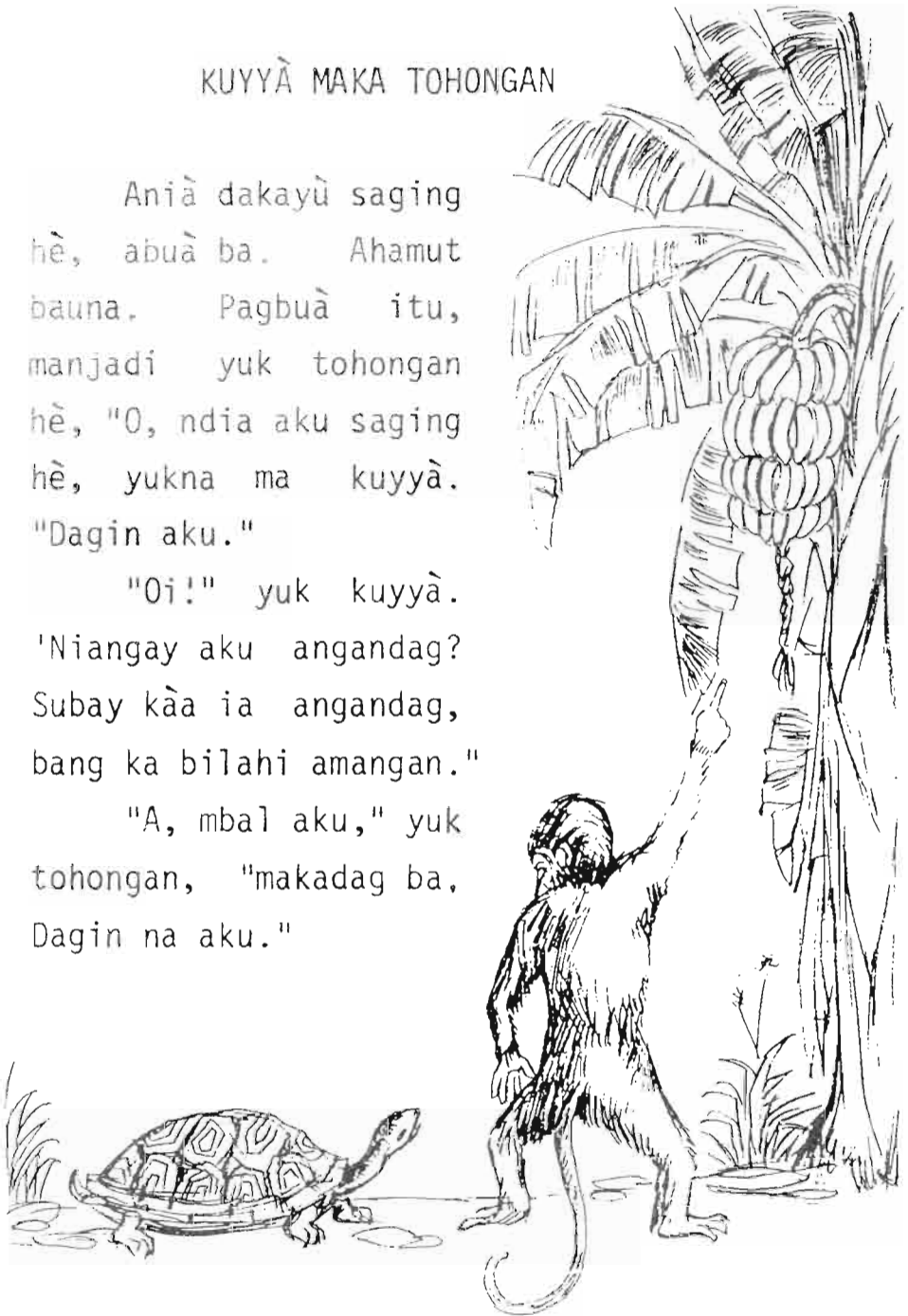
These materials were prepared by Kemp and Anne Pallesen, members of the Summer Institute of Linguistics.

KUYYÀ MAKÀ TOHONGAN

Anià dakayù saging hè, abuà ba. Ahamut bauna. Pagbuà itu, manjadi yuk tohongan hè, "O, ndia aku saging hè, yukna ma kuyyà. "Dagin aku."

"Oi!" yuk kuyyà. 'Niangay aku angandag? Subay kàa ia angandag, bang ka bilahi amangan."

"A, mba! aku," yuk tohongan, "makadag ba, Dagin na aku."

Yuk kuyyà, "Angagad ka. Huganta ka."

Na angandag na kuyyà. Pagdag kuyyà, ia nihug itu kulitna, kulit saging. Isina ambat kinakan hèn kuyyà. A, nilele na pàin hèn tohongan, pinuà. "A," yukna,

"halam tagaisi," yuk tohongan.

"A," yuk kuyyà, "Ia ilu palsukùannu, kulitna. Mbal du ka makadag. Kakanku," yukna, "kamemon."

Yuk tohongan inan, "Sagadin na. Bang aku na mbal buannu, pahapun henu amangan."

Kuyyà itu amangan na pàin; sangkapusù, sangkakakan, sangkapusù, sangkakakan. Manjadi itu, bò na magakkal tohongan, bò na angà tuklang, pinatènnà ma pòonan saging hèn. Pinaglataglatag na pòon saging maka tuklang, buattè.

"Na," yuk tohongan, "Mbal na kàa ilu makadeò. Bang ka pakuppa abakat ka," yukna, "hèn tuklang itu."

Yuk kuyyà inan, "Oi, mbal du!" Ahò. Yuk tohongan inan, "Sulayhin na," yukna. "Padeò ka. Bang aku mbal buanannu saging, amatay du kàa ilu," yukna. "Bang ka makakuppa hapàanta na ka," yuk tohongan inan.

Paképpang na pàin tohongan inan ma danaw angagad. Padeò pain kuyyà,

na mbal na makadeò. Atau na, sabab
aheka na tuklang mainàan.

Yuk tohongan, "Bang kâa ilu padeò
ahug na ka. Papatayku na kâa ilu,
tudulta ka tòongan," yuk tohongan hê.

Na dâa ka painay kuyyâ inan padeò.
Mbal na makadeò, sabab inàan aheka
tuklang.

"Mandâ," yuk kuyyâ hê, "Buananta
na ka saging, bang pàin du lãanannu
tuklang ilu, bò aku itu," yukna,
"makadeò."

Yuk tohongan, "Angakka! du ka."

"A," yuk kuyyâ, "mbal na aku
angakka!. Bang mbal buananku saging
minsan aku papataynu na," yuk kuyyâ
inan.

"Na," yuk tohongan,
"makajadi. Hugin aku.
Subay kamemon saging
ilu pamuannu aku.
Mbal na ka amangan."

"Makajadi," yuk
kuyyà, "bang pàin du
aku makadeò."

Na wài tapamuan ni tohongan saging.
Halam anià takakan hè kuyyà.

Na akatis na.

MANUK-KEAT

Anià inan dakayù Manuk-keat angipat anak na. Abalu na ia.

"Adoi," yuk Manuk-keat. "Akulang kinakanta ma lumà. Halam anià panggì kayu. Hal mpat pead làa."

"Bang halam anià panggì kayu sinanglag, buattingga na kitam? Subay na kitam kalea anambì panggì kayu."

Akatis pàin minomos ma deom lumà,
sinohò nggòna ananggùan lumà. Pwas heì
kalea agtui Manuk-keat maka anakna anambì
panggì kayu maka pead inan.

Paléngngan na pàin tuju kalea tandàna
saga sehèna
sikatingkò-
tingkðan
ma pantan
lumàsiga.
Andon legot
kasehèan,
magbalebol kasehèan.

Ati angalingan Manuk-keat, yukna
"O saga sehè, pìitu kam, tabangin aku
anambì panggì kayu kalea."

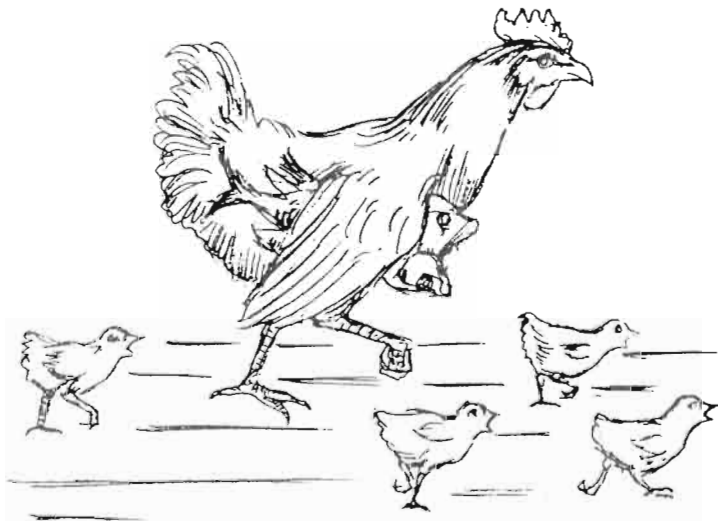
"Oi," yuk Etek, "mbal aku!"

"Oi," yuk Babaw, "mbal aku!"

"Oi," yuk Kambing, "mbal aku!"

"Sagadin na," yuk Manuk-keat,
"Aku na ia amoa pead ni lumà àa inan
panambì panggì kayu."

Palanjat na Manuk-keat inan
anambì panggì kayu ni lumà bagayna.

Yuk tagdapu huma, "Pìingga kam maka anaknu ilu?"

"Anambì kami panggì kayu," yuk Manuk-keat. Na pinatènnà pead ma lumà inan. Akatis pàin bai magsulut, yuk Manuk-keat, "O saga sehè, tabangin aku angali panggì kayu."

"Oi," yuk Etek, "mbal aku!"

"Oi," yuk Babaw, "mbal aku!"

"Oi," yuk Kambing, "mbal aku!"

"Sagadin na," yuk Manuk-keat, "Aku na ia angali maka anakku."

Angali na pàin. Akatis pàin angali
inan tinéttop na man pònna bò ia ampa
nìisi ni salingkat.

Yuk Manuk-keat, "O saga sehè,
tabangin aku amoa salingkat itu kaut,
apa abuhat,"

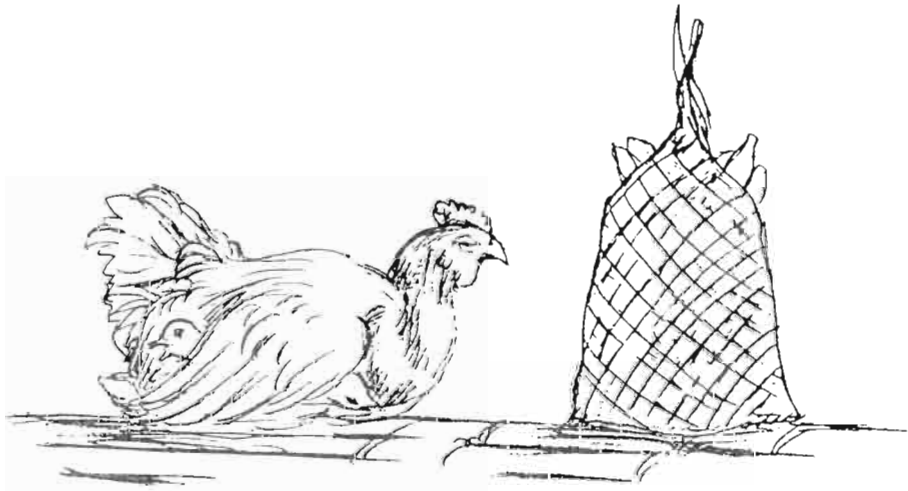
"Oi," yuk Etek, "mbal aku!"

"Oi," yuk Babaw, "mbal aku!"

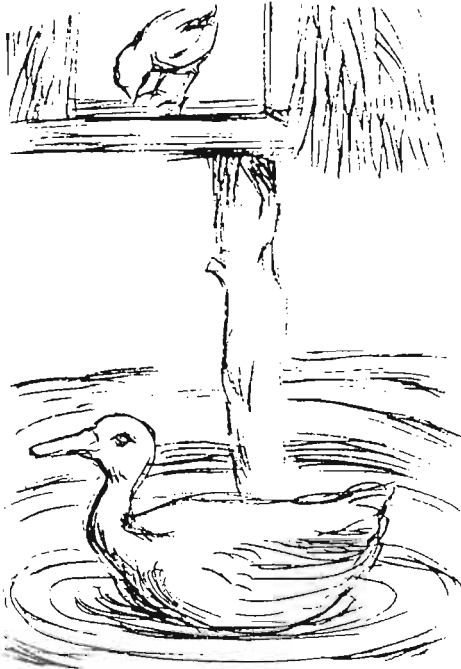
"Oi," yuk Kambing, "mbal aku!"

"Sagadin na," yuk Manuk-keat,
"Aku na ia amoa maka anakku."

Amolè na Manuk-keat. Binalè na.

Pagkellat llaw dakayû yuk Manuk-keat
inan, "O saga sehè, tabangin aku angupasan
tibûuk."

"Oi," yuk Etek,
"mbal aku!"
"Oi," yuk Babaw,
"mbal aku!"
"Oi," yuk Kambing,
"mbal aku!"
"Sagadin na," yuk
Manuk-keat, "Aku na
ia angupasan tibûuk
maka anakku."

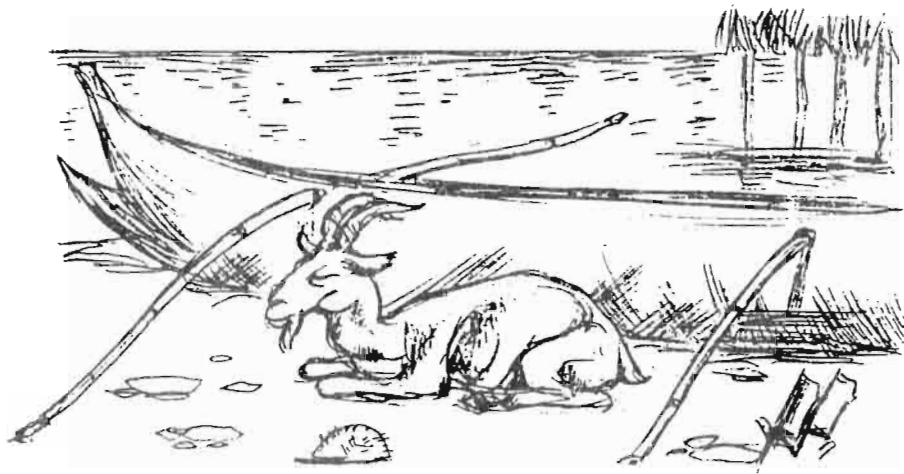
Akatis bai kinapusan tibûuk inan,
yuk Manuk-keat, "O saga sehè, tabangin aku
angalis panggî kayu itu."

"Oi," yuk Etek, "mbal aku!"
"Oi," yuk Babaw, "mbal aku!"
"Oi," yuk Kambing, "mbal aku!"

"Sagadin na,"
yuk Manuk-keat,
"Aku na ia angaliis
maka anakku."

Akatis pàin angaliis, sangom na.

Pakéllat llaw dakayû yuk Manuk-keat,
"O saga sehè, tabangin aku angangpipitan
panggi kayu itu."

"Oi," yuk Etek, "mbal aku!"

"Oi," yuk Babaw, "mbal aku!"

"Oi," yuk Kambing, "mbal aku!"

"Sagadin na," yuk
Manuk-keat, "aku na ia
angangpipitan panggi
kayu maka anakku."

Akatis pain
bai ginipitan pinahè na ni deom ambung.

Pahali na Manuk-keat maka anakna,
binalè sidda.

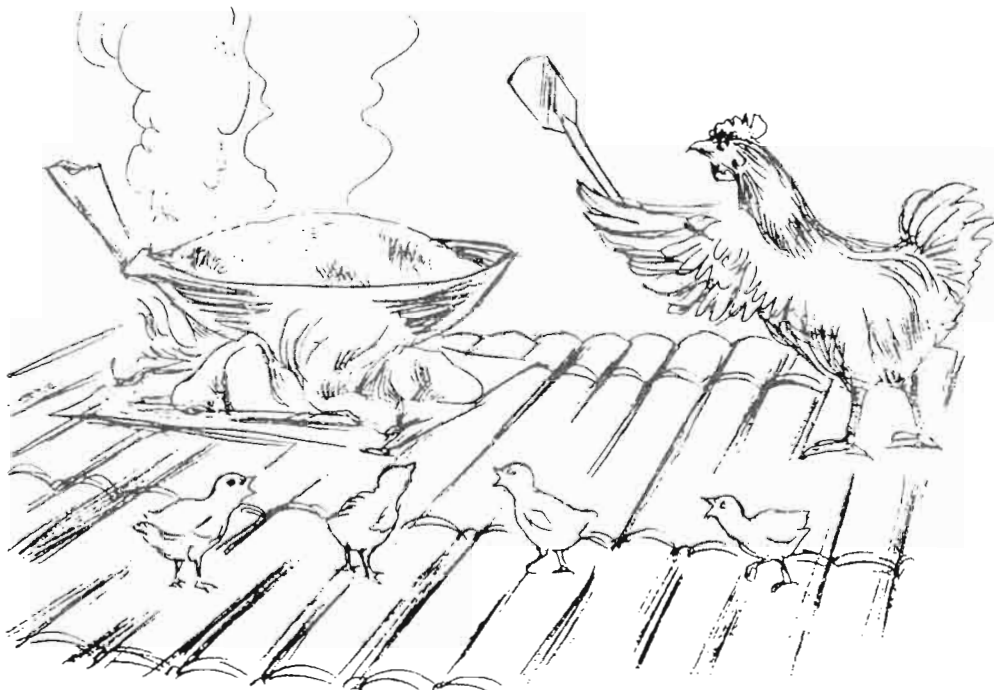
Tàabut llaw dakayù maglingan na isab
ni saga sehèna, "O sehè, tabangin aku
magsanglag panggì kayu itu."

"Oi," yuk Etek, "mbal aku!"

"Oi," yuk Babaw, "mbal aku!"

"Oi," yuk Kambing, "mbal aku!"

"Sagadin na," yuk Manuk-keat,
"aku ia ananglang maka anakku."

Akatis païn bai sinanglag yuk
Manuk-keat, "O saga sehè, itià na atahak
sinanglag itu. Sai," yukna, "bilahi
anabang kami amangan sinanglag itu?"

"Ana," yuk Etek,
"bilahi aku!"

"Ana," yuk Babaw,
"bilahi aku!"

"Ana," yuk Kambing,
"bilahi aku!"

"Na ahò," yuk Manuk-keat, "subay
na atahak sinanglag itu bò kam ia ampa
anabang."

"Saguà," yukna, "bai kam boaku kalea angali panggì kayu. Mbal kam bilahi.

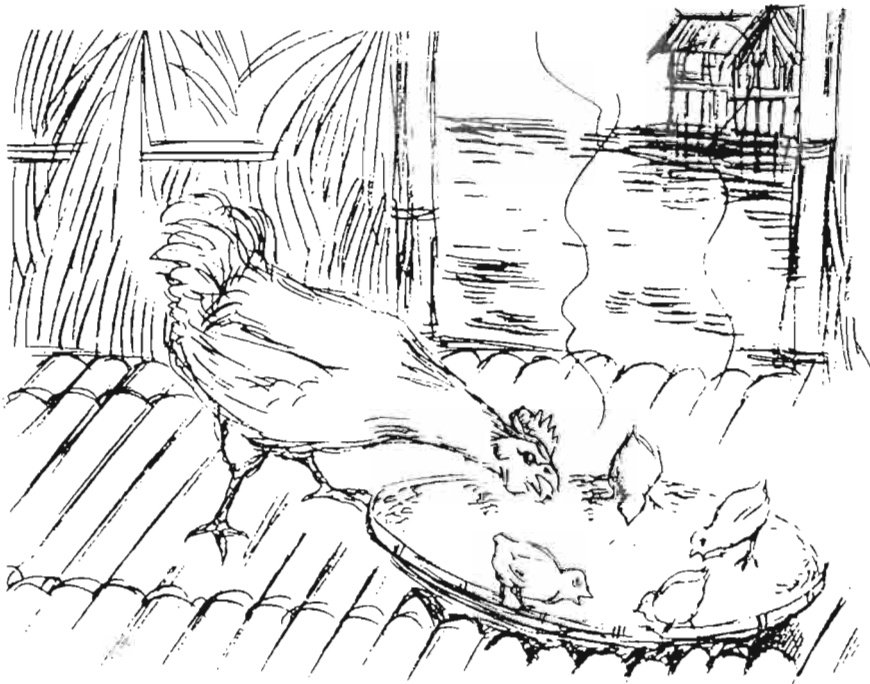
Bai kam boaku amoa salingkat. Mbal kam bilahi. Bai kam boaku angupasan, bai kam boaku angaliis. Bai kam boaku angangipitan. Mbal saja kam bilahi.

Asidda kam lisuan, saguà bang amangan asidda kam alistu.

Subay na atahak bai sinanglag panggî kayu
bõ kam ia ampa anabang."

"Na," yuk Manuk-keat, "mbal kam
pakanku ba. Sadang na sinanglag itu
pamakan aku maka anakku." Na amangan na
Manuk-keat maka saga anakna.

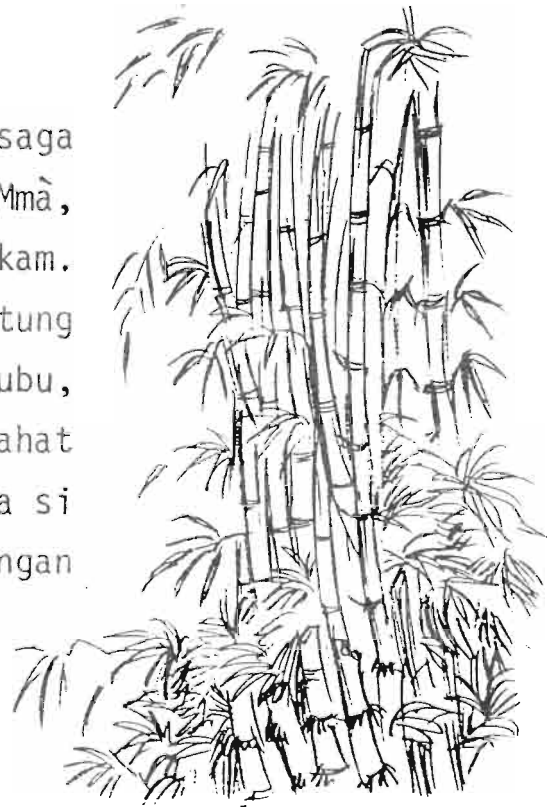

Asso na.
Kasehèan inan pinunung. Halaman pinakan.

TAGNÀ KAMI MAGBUBU

Tagnà kami kalea ni Tongbatu ni bagaykami. Tagnà kapagbagaykami hè hal bai amèa anumpang ni Méddas. Magtui sinukayan si Mmà. Yuk si Mmà, "Dàa." Magegotegot siga mainàan. Ubus nindèan sin ni si Mmà inan, ubus nindèan sin ni bagaykami

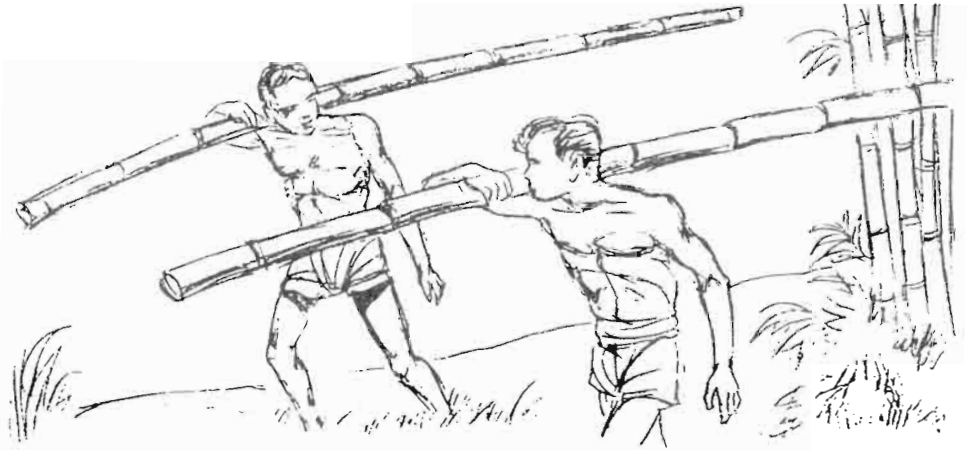
Libanan pàin saga dapitù yuk si Mmà, "O saga anak, sung kam. Sehèin aku angà pèttung kalea nihinang bubu, sabab panéddò na lahahat ilu. Agtui kalea si Mmà maka kami duangan anakna.

Paléngngan na pàin tuju kalea maglanggal kami maka bagaykami ma tongàan lan. Yuk bagay si Mmà inan, bang buat ma lling Sama, "Pìingga kam?" Agsai sinambungan hèn si Mmà, "Kalea kami ni kàa. Angà kami péttung hinangkami bubu, sabab panéddò na lahat ilu. Ahap na hèn pagusaha. Mbal na sakit pamaliu."

Makapuad pàin pettung ananggung kami kaduangan magdanakan.

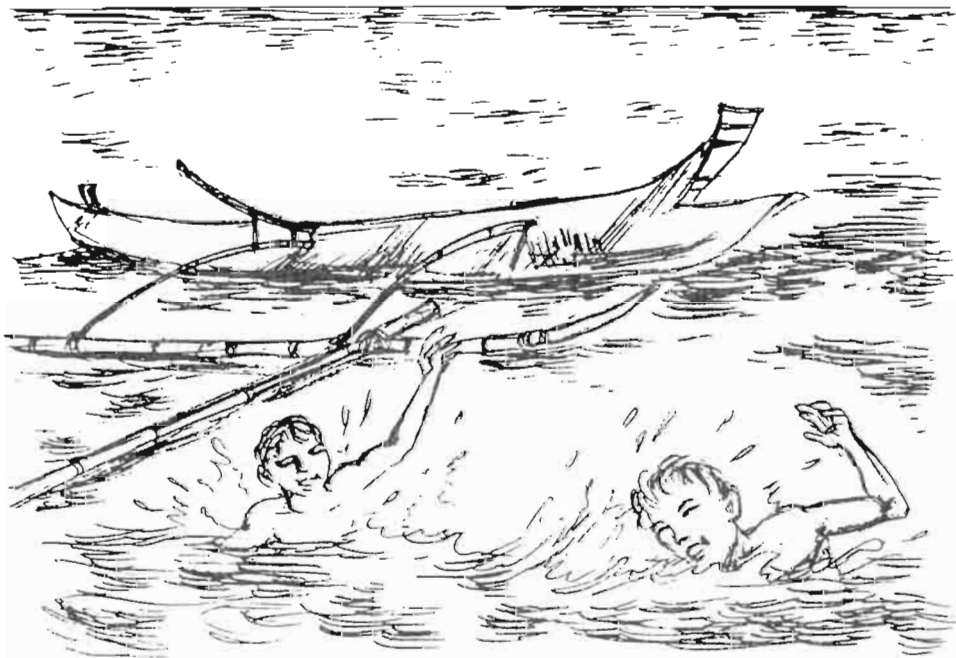
Si Mmà amasi amuad pèttung ma dea. Kami
itià na amoa pèttung kaut. Makaboa kami
duangan inan dua pèttung. Pagbalikkami
kalea makapuad si Mmà walù.

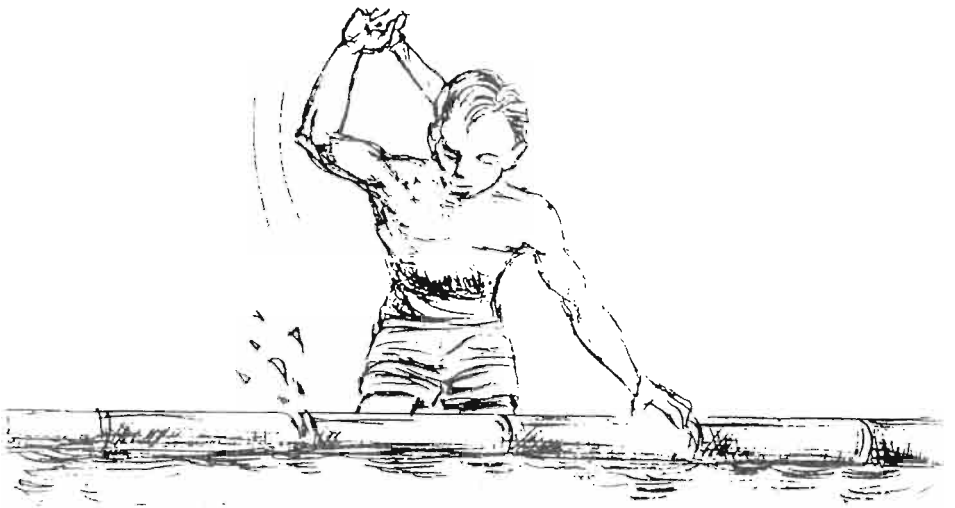

Manjadi itu halam na amuad si
Mmà angahangkut kami kaut
katéllungan magtai anak.
Makaboa kami téllu
kaut. Pagbingkami
itu makaboa
téllu
isab.

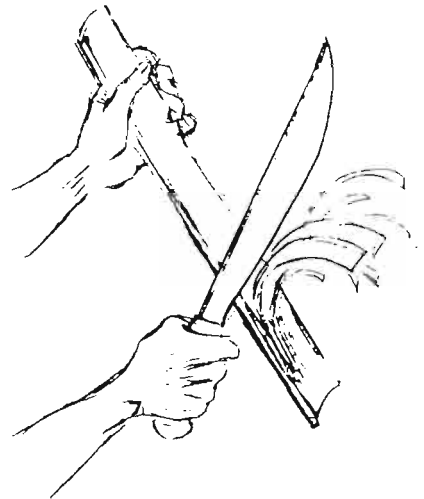
Pagbingkami kalea itu duangan la kami magdanakan. Si Mmà angagad ma dilaut.

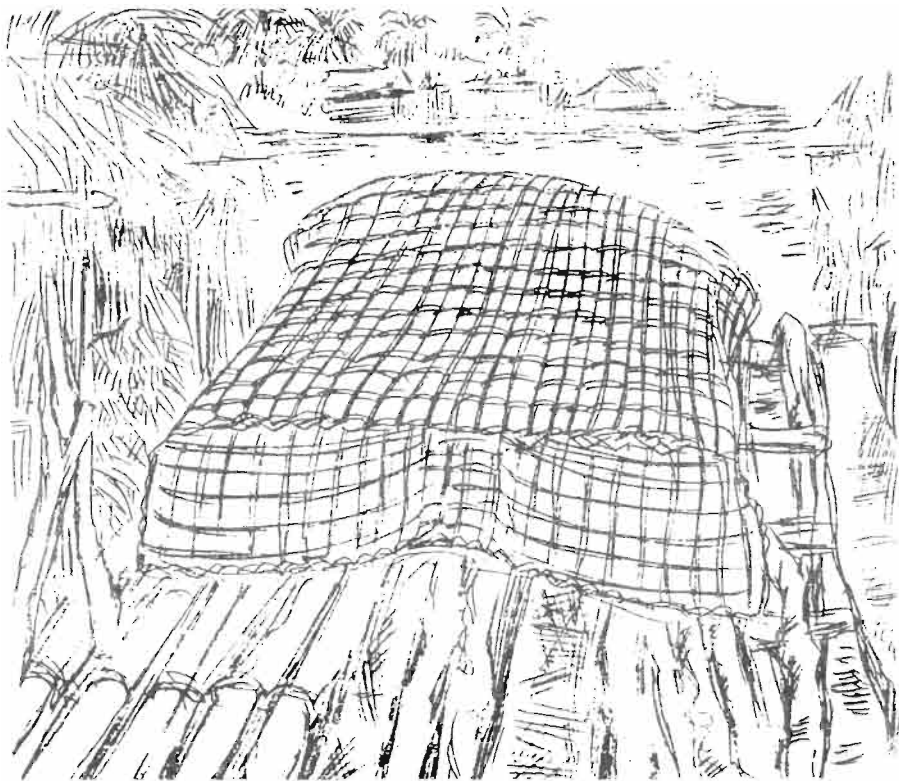
Pagludkami ni pelang inan bai na niduà péttung inan ni pelang hè si Mmà. Pagkautkami itu duàkami na dua inan, ia bai takapin inan. Puas hèi amandi na kami sabab kaméssangan kami. Akatis kami bai amandi amolè na kami.

Pagtékkakami ni lumà nihawas na pèttung inan. Nilàanan na man pelang. Akatis pàin bai nilàanan man pelang inan, wài na ma tahik. Apuas hèi pinagpong labi dandéppa tahàna. Apuas bai pinagpong ì binilà. Puas pinagbilà ì pinanahut na. Anahut pàin tinilas na hè si Mmà. Akatis pàin bai tinilas adikì du salimana.

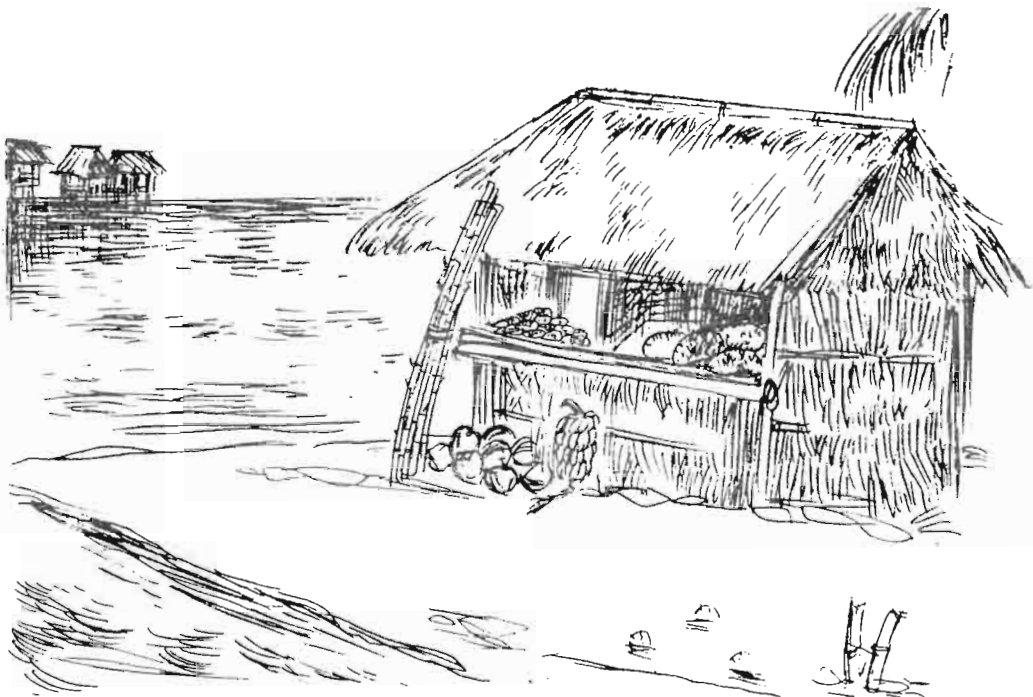

Nihinang bubu. Ia sangpù pèttung inan
agsai makâanom lima bubu, dandéppa bulîna.
Ia salimina inan nihinang na gau.

Angà na pagdayaw tengoltengol
pamagdayaw bubu. Akatis pàin bai
pinagdayawan binaggotan batu mpat hekana,
dua man dambilà, dua man dambilà. Puas
heî tindonan na kaut.

Libanan pàin dapitù kaut na kami
katéllungan magtaï anak angahellâ bubu.
Paghellâ dakayù agsai sinod sangpù du.
Nihug na pabalik. Agsai kami amusay
saga dapanimbakan, angahellâ pabalik
dakayù bubu. Paghellâ dakayù inan mbal
taitung sodna. Akatis pàin bai kinahidan
bubu nihug na padeò pabing. Na halam na
tapalit kasehèan.

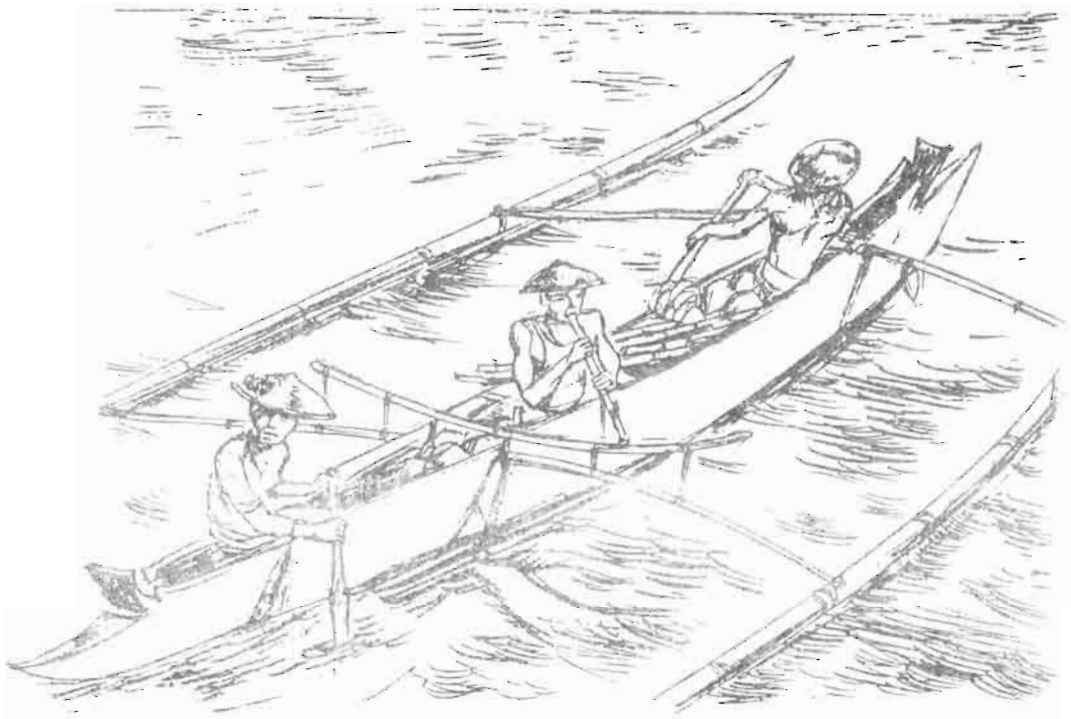

Tàabut Tongbatu inan anià duàan.
Agtui anuhug siakaku. Makatuhug
pituntuhug hal pamélli duàan.
Saga duàan inan tibùuk na,
botong na, tébbu na,
saging na.

Amolè na kami. Amangan na kami
dambilà, dambilà kami amusay, sabab téddò
na lahat. Agsai anuhug pamélli sin.
Makatuhug téllumpù tuhug. Agsai
makabélli duampù maka lima pilak.

Hatina in bai malèkami maghangkut
pétung kalea katungbasan na.
Halam na.